

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного факультету

І.С. Бондаренко
(ініціали та прізвище)

2024 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МОВА (ЛЕКСИКОЛОГІЯ. ФРАЗЕОЛОГІЯ.
ЛЕКСИКОГРАФІЯ. ФОНЕТИКА І ФОНОЛОГІЯ. ОРФОЕПІЯ. ГРАФІКА.
ОРФОГРАФІЯ)

підготовки здобувачів ступеня вищої освіти бакалавр
денної форми здобуття освіти

предметної спеціальності 014.02 Середня освіта (Мова і література (англійська))
освітньої програми Середня освіта (Мова і література (англійська))

предметної спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія) освітньої програми Середня
освіта (Історія)

предметної спеціальності 014.04 Середня освіта (Математика) освітньої програми
Середня освіта (Математика)

предметної спеціальності 014.09 Середня освіта (Інформатика) освітньої програми
Середня освіта (Інформатика)

спеціальності 014 Середня освіта
галузі знань: 01 Освіта/Педагогіка

Викладач: Зубець Наталя Олександрівна, к. філол. н., доцент

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри
української літератури

Протокол № 1 від 29 серпня 2024 р.
Завідувач кафедри української мови

_____ Р.О. Христіанінова

Погоджено:

Гарант освітньо-професійної програми

_____ Р.О. Христіанінова

2024 рік

Зв'язок із викладачем:

E-mail: zubetsno@gmail.com

Сезн ЗНУ повідомлення: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16892>

Телефон: (061) 228-12-88

Інші засоби зв'язку: Moodle ЗНУ (форум курсу, приватні повідомлення), дистанційні – Zoom (за попередньою домовленістю)

Кафедра української мови, 2 навчальний корпус, ауд. 237.

1. Опис навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення студентів із відповідними науковими знаннями про факти сучасної української літературної мови та усталені мовні норми від часів І. П. Котляревського і Т. Г. Шевченка до наших днів.

Глибока, аналітична робота з науковою літературою з означених розділів, словниками й довідниками сприятиме формуванню навичок теоретичного обґрунтування після спостережень над конкретними стилями, мовними явищами; виділення з мовленнєвого потоку конкретних мовних категорій і їх характеристика; самостійного аналізу мовних фактів, у т.ч. здійснення повного лексикологічного, фразеологічного, фонетико-фонологічного розборів.

Інтерактивний формат курсу орієнтований на розвиток критично важливих для фахівця у галузі гуманітарних наук навичок ефективної усної й письмової комунікації; збагачення словникового запасу студентів; піднесення культури мовлення; оволодіння мовними нормами на різних мовних рівнях.

Використання новітніх програмних засобів під час виконання практичних завдань та завдань для самостійної роботи розвине як загальні, так і професійні цифрові компетенції здобувачів.

Навчальна дисципліна викладається в межах додаткової предметної спеціальності.

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
1	2	3
Статус дисципліни	Обов'язкова (Друга предметна спеціальність)	
Семестр	3-й	–
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість годин	90	
Лекційні заняття	14 год.	–
Практичні заняття	14 год.	–
Самостійна робота	62 год.	–
Консультації	очна консультація щосереди, кафедра української мови, II корпус ЗНУ, ауд. 237 або дистнційно в ZOOM, ідентифікатор 561 653 9837, код 4kiHFT	
Вид підсумкового семестрового контролю:	залік	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16892	

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Компетентності/ результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
1	2	3
ІК Здатність вирішувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі середньої освіти або в процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки й характеризується комплексністю та невизначеністю умов. ЗК-2 Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність). ЗК-7 Здатність аналізувати, синтезувати, оцінювати, щоб виявляти проблеми й виробляти рішення. ЗК-8 Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність). ЗК-10 Навички роботи з інформацією (уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел, зокрема за допомогою цифрових технологій). СК-1 Знання сучасних теоретичних основ предметної спеціалізації з української мови та літератури.	– пояснювально-ілюстративний (розповідь, презентації); – частково-пошуковий (бесіда); – репродуктивний (робота з навчально-методичною літературою); – дослідницький (самостійна робота з науковою літературою, робота з фактичним матеріалом); – інтерактивні (рольові ігри, тренінгові вправи)	Проміжні контрольні заходи: – виконання самостійних, тестових завдань у СЕЗН Moodle; – виконання письмових завдань за окремими темами й розділами; – усне опитування. Підсумковий контрольний захід: залік.

СК-2 Уміння застосовувати елементи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності. СК-3 Уміння застосовувати сучасні методики й освітні технології, у тому числі й інформаційні, для забезпечення якості навчально-виховного процесу в середніх загальноосвітніх закладах.		
--	--	--

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Вступ. Лексикологія

Тема 1. Сучасна українська мова, форми та умови її існування

Загальні відомості про українську мову, аспекти її вивчення, формування. Місце української мови серед слов'янських мов. Національно-мовна політика в Україні на сучасному етапі. Територіальна і статистична характеристика української мови. Складники загальнонаціональної мови. Літературна мова як унормована форма загальнонародної мови української нації, її ознаки, форми існування. Стилї та жанрово-стильові різновиди сучасної української мови.

Предмет і завдання лексикології, її зв'язок з іншими розділами науки про мову. Підрозділи лексикології. Специфіка лексичної системи. Слово як основна одиниця мови, його ознаки, співвідношення з предметами, поняттями. Поняття про лексему. Лексичне значення слова, його різновиди. Полісемія. Переносне значення і переносне вживання слова; типи перенесень.

Тема 2. Групи слів на основі лексичного значення. Шари української лексики

Поняття про омонімію, паронімію, синонімію, антонімію як лексико-семантичні категорії слів, що складаються на основі лексичного значення. Групування омонімів, паронімів, синонімів, антонімів. Взаємозв'язок указаних груп слів із багатозначністю. Джерела виникнення вказаних груп лексики української мови. Стилістичні фігури, побудовані на синонімах, антонімах, паронімії. Використання відповідних груп лексики в різних стилях, їхня кодифікація.

Систематизація української лексики з різних точок зору: за походженням, за активністю вжитку, щодо стилістичного використання. Характеристика основних шарів лексики за походженням. Поняття про інтернаціоналізми, екзотизми, варваризми, слова-кальки. Освоєння запозичень в українській мові.

Групи активної і пасивної лексики. Історизми та архаїзми, їх групування, стилістична роль. Неологізми, їхні групи, фіксація, використання в різних стилях.

Лексика міжстильова (тематичні групи) та співвідносна з певними стилями. Розмовна і книжна лексика. Терміни та професіоналізми. Територіальні й соціальні ділекти. Емоційна та нейтральна лексика. Кодифікація різних шарів української лексики у словниках та їх наукове опрацювання.

Змістовий модуль 2. Фразеологія. Лексикографія

Тема 3. Фразеологія української мови

Поняття про фразеологію як науку про систему стійких сполучень слів, зв'язок з іншими розділами мовознавства, підрозділи фразеології. Фразеологізм, його ознаки, зв'язки зі словом, вільними словосполученнями та сполученнями слів, реченнями. Традиційні класифікації фразеологічних одиниць. Джерела виникнення фразеологізмів. Стилістична роль фразеологізмів.

Варіантність фразеологічних одиниць. Трансформація фразеологізмів. Українська фразеографія. Сучасні фразеологічні словники.

Тема 4. Лексикографія

Лексикографія як розділ мовознавчої науки та сукупність словників певної мови. Короткі відомості з історії української лексикографії. Поняття про словник, його реєстр. Типи словників. Загальна характеристика енциклопедичних видань. Різновиди лінгвістичних словників. Навчальні словники. Перспективи розвитку українського словникарства.

Змістовий модуль 3. Фонетика і фонологія

Тема 5. Фонетика і фонологія української мови

Фонетика як розділ мовознавчої науки. Особливості звукової системи української мови. Поняття про лінійні та нелінійні одиниці фонетики. Аспекти вивчення звука як основної одиниці фонетики. Поняття про фонологію та фонему.

Голосні та приголосні фонemi, їх кількісне співвідношення, фонологічні особливості, специфіка творення, варіантні вияви, класифікації. Транскрипція і транслітерація.

Видозміни звуків у мовному потоці. Звукові зміни в системі приголосних: асиміляція, дисиміляція, їх види, відмінність між ними. Різні явища в системі приголосних: дієреза, епентеза, протеза, метатеза. Морфонологія як підрозділ фонетики. Два типи звукових змін у сучасній українській мові. Позиційні та історичні чергування.

Змістовий модуль 4. Орфоепія. Графіка. Орфографія.

Тема 6. Орфоепія.

Орфоепія як розділ мовознавчої науки. Вимовні риси голосних (вокалізм) і приголосних (консонантизм) звуків української мови. Вимова звукосполучень приголосних. Засоби милозвучності української мови. Кодифікація вимовних норм. Причини порушення орфоепічних норм.

Склад і наголос в українській мові. Український фонетичний складоподіл, його співвідношення з морфемним складом слова та поділом на частини для переносу з рядка в рядок. Характеристика українського словесного наголосу. Поняття про науку акцентологію, її здобутки. Закономірності наголошування слів в українській мові. Інші типи наголосів (фразовий, синтагматичний, логічний, емпатичний).

Тема 7. Графіка та орфографія.

Особливості графічної і правописної систем української мови. Звук і буква. Алфавіт і фонетичний алфавіт. Система букв і діакритичних знаків для записів живої мови. Принципи української графіки та орфографії. «Український правопис» як найважливіший правописний кодекс в українській мові.

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	2	3	4	5
Лекція 1	Вступ. Сучасна українська мова, форми та умови її існування	2	—	1 тиждень
Практичне заняття 1	Вступ. Сучасна українська мова, форми та умови її існування 1. Місце української мови серед інших слов'янських мов. 2. Формування української мови (різні теорії про походження). 3. Виникнення і розвиток нової української мови. 4. Літературна мова, її ознаки. 5. Типи мовних норм, їх кодифікація. 6. Форми і сфери	2	—	2 тиждень

	функціонування літературної мови. 7. Позамовні ознаки й мовні засоби (лексичні, морфологічні, синтаксичні) стилів української мови та їх різновидів (усні й писемні стилі) та колоритно-стильові різновиди.			
Самостійна робота	Вступ. Сучасна українська мова, форми та умови її існування 1. Територіальна і статистична характеристика української мови. 2. Стилї, підстилї та жанрово-стильові різновиди сучасної української мови. <u>Завдання:</u> 1. Зафіксувати цифрові дані щодо територіальної і статистичної характеристики української мови. 2. Дібрати приклади кількох стилів на одну тему (наприклад, «Чорнобровці» - худ., наук., розм.-побут. стилі; «Герой» - публ., епіст., оф.-діл.), письмово зіставити їх, вказавши спільне та відмінне.	4	—	
Лекція 2	Лексикологія	2	—	3 тиждень
Практичне заняття 2	Лексикологія 1. Слово як основна одиниця лексикології, типи його лексичного значення. 2. Пряме і переносне значення слова. Зміни в лексичному значенні слова. 3. Полісемія. 4. Переносне значення і переносне вживання слова. 5. Групи слів на основі лексичного значення, їх різновиди, джерела виникнення. 6. Шари української лексики за походженням, активністю вживання, стилістичним використанням. 7. Кодифікація груп і шарів української лексики.	2	—	4 тиждень
Самостійна робота	Лексикологія 1. Системність лексики української мови. 2. Групування омонімів, паронімів, синонімів, антонімів; інтернаціоналізмів, екзотизмів, варваризмів, слів-кальок; історизмів, архаїзмів, неологізмів; діалектизмів, емоційної лексики. 3. Освоєння запозичень в українській мові. 4. Використання відповідних груп лексики в різних стилях. <u>Завдання:</u> Укладіть Словник із 10-12 неологізмів із будь-якої сфери (у т.ч. — інд.-автор.), поясніть значення кожного, використовуючи синоніми, антоніми, описові звороти, уведіть їх у речення (можна в одному реченні по кілька таких слів), з'ясуйте походження, стиліст. використання).	10	—	
Лекція 3	Фразеологія. Лексикографія	2	—	5 тиждень
Практичне заняття 3	Фразеологія. Лексикографія 1. Фразеологія української мови, її системність; основна одиниця вивчення, її видозміни. 2. Традиційні класифікації фразеологічного фонду укр. мови. 3. Використання фразеологічних одиниць у різних стилях. 4. Найважливіші енциклопедичні та лінгвістичні словники української мови. 5. Навчальна лексикографія.	2	—	6 тиждень
Самостійна робота	Фразеологія. Лексикографія 1. Варіантність і трансформація фразеологічних одиниць.	10	—	

	2. Основні етапи у становленні української лексикографії. 3. Енциклопедії, лінгвістичні словники, тезауруси. Навчальні словники. <u>Завдання:</u> Складіть список найбільш актуальних фразеологічних словників укр. мови за зразком: 1. Словник фразеологізмів української мови / Укл. : В. М. Білоноженко та ін. Київ : Наук. думка, 2003. 788 с.			
Лекція 4	Фонетика і фонологія. Голосні та приголосні в українській мові.	2	—	7 тиждень
Практичне заняття 4	Фонетика і фонологія. Голосні та приголосні в українській мові. 1. Фонетика і фонологія, їхнє співвідношення, одиниці вивчення. 2. Своєрідність звукової системи української мови. 3. Кількісний склад і принципи класифікації голосних і приголосних. 4. Звукові реалізації голосних і приголосних фонем української мови. 5. Транскрипція як спеціальне звукове письмо.	2	—	8 тиждень
Самостійна робота	Фонетика і фонологія. Голосні та приголосні в українській мові. 1. Звук як основна одиниця фонетики. 2. Аспекти вивчення мовних звуків. 3. Класифікації голосних і приголосних фонем (у таблицях). 4. Фонетичний алфавіт і використання його під час транscriбування. <u>Завдання:</u> Складіть таблички «Головні вияви і варіанти голосних фонем» та «Головні вияви і варіанти приголосних» для особистого користування.	12	—	
Лекція 5	Звукові зміни в українській мові	2	—	9 тиждень
Практичне заняття 5	Звукові зміни в українській мові 1. Звукові зміни голосних і приголосних у потоці мовлення (акомодація, редукція, гармонійна асиміляція; асиміляція, дисиміляція причини їх виникнення). 2. Правила українського фонетичного складоподілу. 3. Закономірності наголошування слів в українській мові. 4. Типи наголосів: фразовий, синтагматичний, логічний, емоційний. 5. Морфологічний характер історичних чергувань голосних і приголосних	2	—	10 тиждень
Самостійна робота	Звукові зміни в українській мові 1. Звукові явища в системі приголосних: дієреза, епентеза, протеза, метатеза. 2. Транслітерація. 3. Теорії щодо природи складу в укр. мові. 4. Артикуляційна й акустична природа українського словесного наголосу. 5. Два типи чергувань в українській мові. <u>Завдання:</u> 1. Зафіксувати правила українського фонетичного складоподілу і приклади до кожного. 2. Навести приклади транслітерованих речень (5) або зв'язного тексту (не менше 5 речень)	12	—	
Лекція 6	Орфоепія	2	—	11 тиждень

Практичне заняття 6	Орфоепія 1. Орфоепія як розділ мовознавчої науки, її предмет, завдання. 2. Особливості вимови голосних і приголосних в українській мові. 3. Основні засоби милозвучності української мови.	2	—	12 тиждень
Самостійна робота	Орфоепія 1. Вокалізм і консонантизм в українській мові. 2. Вимова звукосполучень приголосних, іншомовних слів та аббревіатур. 3. Фоностилістика. <u>Завдання:</u> Охарактеризуйте засоби милозвучності в улюбленій поезії чи прозовому уривку (зробіть підкреслення, позначки): асонанс, алітерація, особливості римування, наголошування, музикальність, вимовна легкість, вирази з переносним значенням, побудовані на фонетичних засобах. Зверніть увагу на інтонацію.	8	—	
Лекція 7	Графіка та орфографія	2		13 тиждень
Практичне заняття 7	Графіка та орфографія 1. Предмет вивчення у графіці й орфографії, співвідношення фонетики, букви, графеми. 2. Орфографія, її основа і принципи, співвідношення з правописом. 3. Кодифікація орфографічних норм української мови.	2		14 тиждень
Самостійна робота	Графіка та орфографія 1. Основні поняття графіки та орфографії. 2. Підсистеми орфографії. 3. Буквені та небуквені орфограми. 4. Історія української орфографії. 5. Правопис як документ і лінгвістичне поняття. 6. Нова редакція Українського правопису. <u>Завдання:</u> Складіть Перелік найголовніших змін у Правописі-2019.	6		
		90		

5. Види і зміст контрольних заходів

Плани практичних занять, завдання для самостійної роботи, тести розміщено у СЕЗН ЗНУ Moodle за посиланням:

<https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16892>

Вид заняття/ роботи	Вид поточного контрольного заходу	Зміст контрольного заходу/ термін виконання	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Поточний контроль				
ЗМ 1 Практичні заняття 1, 2	Опитування для перевірки теорії за планами практичних занять.	Виконання вправ, пошукових і ситуаційних завдань	Усебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовує при цьому	8 (2 зан.)

			обов'язко ву та додаткову літератур у, залучає знання, здобуті у процесі самостійн ої роботи; активно виконує вправи, завдання. 0,5 – 4	
Тест №1	Виконання тесту	Тест необхідно виконати в день проведення ПЗ №2	0,5 – 2	2
Мовний розбір	Лексикологічний розбір	Письмове виконання повного лексикологічного розбору в день проведення ПЗ №2	0 – 3	3
Самостійна робота	Опрацювання питань з відповідної теми за науковою літературою, підручниками, інтернет- джерелами.	Застосування теоретичних знань під час виконання тесту і мовного розбору.	0,5 – 3	3
ЗМ 2				
Практичне заняття 3	Опитування для перевірки теорії за планом практичного заняття	Виконання вправ, пошукових і ситуаційних завдань	0,5 – 4	4
Тест №2	Виконання тесту	Тест необхідно виконати в день проведення практичного заняття №3	0,5 – 2	2
Мовний розбір	Фразеологічний розбір	Письмове виконання повного фразеологічного розбору в день проведення ПЗ №3	0 – 2	2
Самостійна робота	Опрацювання питань з відповідної теми за науковою літературою, підручниками, інтернет- джерелами	Застосування теоретичних знань під час виконання тесту і мовного розбору	0,5 – 4	4
ЗМ 3				
Практичні заняття 4, 5	Опитування для перевірки теорії за планами практичних занять	Виконання вправ, пошукових і ситуаційних завдань	0,5 – 4	8 (2 зан.)
Тест №3	Виконання тесту	Тест необхідно виконати в день проведення ПЗ №4	0,5 – 2	2

Мовний розбір	Фонетико-фонологічний розбір слова	Письмове виконання фонетико-фонологічного розбору слова в день проведення ПЗ №5	0 – 3	3
Самостійна робота	Опрацювання питань з відповідної теми за науковою літературою, підручниками, інтернет-джерелами	Застосування теоретичних знань під час виконання тесту і мовного розбору	0,5 – 3	3
ЗМ 4				
Практичні заняття 6, 7	Опитування для перевірки теорії за планами практичних занять.	Виконання вправ, пошукових і ситуаційних завдань	0,5 – 4	8 (2 зан.)
Тест №4	Виконання тесту	Тест необхідно виконати в день проведення ПЗ №6	0,5 – 2	2
Мовний розбір	Орфографічний розбір з елементами орфоепічного і графічного	Письмове виконання орфографічного розбору з елементами орфоепічного і графічного в день проведення ПЗ №7	0,5 – 3	3
Самостійна робота	Опрацювання питань з відповідної теми за науковою літературою, підручниками, інтернет-джерелами.	Застосування теоретичних знань під час виконання тесту і мовного розбору	0,5 – 3	3
Усього за поточний контроль				60
Підсумковий контроль				
Залік		Тестові завдання та перелік теоретичних питань, що охоплюють цей тест для підсумкового контролю, розміщено в СЕЗН ЗНУ Moodle за посиланням: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16892		40
	Підсумковий тест (40 питань)			
Усього за підсумковий контроль				40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		

FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

6. Основні навчальні ресурси

Підручникова література:

1. Бондар О., Карпенко Ю., Микитин-Дружинець М. Сучасна українська мова : фонетика, фонологія, орфоєпія, графіка, орфографія, лексикологія, лексикографія : навч. посібник. Київ : ВЦ «Академія», 2006.
2. Глуховцева К.Д. Складні питання сучасної української літературної мови. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоєпія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія : навчальний посібник. Старобільськ : Державний заклад « Луганський університет імені Тараса Шевченка », 2021. 265 с.
3. Сучасна українська літературна мова. За ред. М. Плющ. Київ : Вища школа, 2005.
4. Сучасна українська літературна мова : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / С. О. Караман, О. В. Караман, М. Я. Плющ [та ін.]; за ред. С. О. Карамана. Київ : Літера ЛТД, 2011. 560 с.
5. Сучасна українська літературна мова : Лексикологія. Фонетика : підручник / Мойсієнко А., Бас-Кононенко О., Бондаренко В. Київ : Знання, 2013.

Додаткова література:

1. Винницький В. М. Українська акцентна система : становлення, розвиток. Львів : Біблос, 2002.
2. Гливінська Л. Українська мова. Фонетика. Орфоєпія : навч. посібн. Київ : Логос, 2009.
3. Гуйванюк Н. В., Кардашук О. В., Кульбабська О. В. Українська мова : схеми, таблиці, тести : навч. посібник. Львів : Світ, 2005.
4. Демська О. Вступ до лексикографії. Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2010.
5. Зубець Н. О. Коментар до нової редакції Українського правопису : навч. посібник. Запоріжжя : ЗЦППКК, 2020.
6. Зубець Н. О. Сучасна українська мова (Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія) : методичні рекомендації до практичних занять для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності 014 «Середня освіта» освітньої програми 014.01 «Середня освіта (Українська мова і література)» та спеціальності 035 «Філологія» спеціалізації 035.01 «Українська мова та література» освітньої програми «Українська мова та література». Запоріжжя : ЗНУ, 2020. 72 с.
7. Зубець Н. О. Сучасна українська мова (розділи «Орфоєпія», «Графіка», «Орфографія») : практикум за новою редакцією Українського правопису для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності 014 «Середня освіта» освітньої програми 014.01 «Середня освіта (Українська мова і література)» та спеціальності 035 «Філологія» спеціалізації 035.01 «Українська мова та література» освітньої програми «Українська мова та література». Запоріжжя : ЗНУ, 2021. 41 с.
8. Зубець Н. О. Сучасна українська мова (Фонетика і фонологія. Орфоєпія. Графіка. Орфографія) : методичні рекомендації до практичних занять для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності 014 «Середня освіта» освітньої програми 014.01 «Середня освіта (Українська мова і література)» та спеціальності 035 «Філологія» спеціалізації 035.01 «Українська мова та література» освітньої програми «Українська мова та література». Запоріжжя : ЗНУ, 2021. 68 с.

9. Зубець Н. О. Українська лексикографія другої половини XX – початку XXI століття : навч. посібник. 2-е вид., доповн. Запоріжжя : ЗНУ, 2011.
10. Іщенко О. С. Голосні звуки української мови залежно від темпу мовлення. Київ : Інститут української мови НАН України, 2012.
11. Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А., Кислюк Л. П. Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі : монографія. Київ : ВД Дмитра Бураго, 2008.
12. Літературна норма і мовна практика : монографія / За ред. С. Я. Єрмоленко. Ніжин : ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2013.
13. Півторак Г. Походження росіян, білорусів та їхніх мов : міфи і правда про трьох братів слов'янських зі спільної колиски. Київ : «Академія», 2001.
14. Рябініна І., Глущенко В., Педняк Ю., Овчаренко В. Мова як система. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 346 с.
15. Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг: Соціальна диференціація української мови. Київ : Критика, 2005. 464 с.
16. Сучасна українська літературна мова. Хрестоматія з фонетики : навч. посіб. / уклад. : Н. Бойко, Т. Хомич. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2012.
17. Тоцька Н. Сучасна українська літературна мова. Фонетика і фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Київ : Вища школа, 1981.
18. Ужченко В. Д., Ужченко Д. В. Фразеологія сучасної української мови: посібник. Луганськ : «Альма-матер», 2009.
19. Українська мова : унормування, розунормування, перевнормування (1920 – 2015) / Зредагував С. Вакуленко за участі К. Каруник. Харків : Харків. історико-філол. тов-во, 2018.
20. Фаріон І. Д. Мовна норма : знищення, пошук, віднова (Науково-навчальне видання): монографія. Вид. 2-е, доп. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2010.
21. Царук О. Українська мова серед інших слов'янських : етнологічні та граматичні параметри : монографія. Дніпропетровськ : Наука і освіта, 1998.
22. Читай і знай! – 2 : довідник-практикум фонетики, орфоепії, орфографії, лексикології, фразеології сучасної української мови / О. Я. Лаврінець, К. С. Симонова. Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2009.
23. Ющук І. Українська мова. Київ : Либідь, 2007.

Збірники вправ і завдань

1. Лінгвістичний аналіз : практикум. Навчальний посібник / За ред. Г. Р. Передрій. Київ : Академія, 2005.
2. Плющ М. Я., Леута О. І., Гальона Н. П. Сучасна українська літературна мова : збірник вправ : навч. посібник. Київ : Вища школа, 1995.
3. Ужченко В. Д., Терновська Т. П., Маркотенко Т. С. Сучасна українська мова : зб. вправ і завдань : навч. посібник. Київ : Вища школа, 2006.

Словники, довідники, енциклопедії

1. Українська мова. Енциклопедія. Київ : «Українська енциклопедія», 2004.
2. Селіванова О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля, 2006.
3. Шевченко Л. Ю. та ін. Сучасна українська мова. Довідник. Київ : Либідь, 1996.
4. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. Київ : Радянська школа, 1985.
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови / За ред. В. Бусела. Київ – Ірпінь : Перун, 2010.
6. Етимологічний словник української мови : у 7 томах. Київ, 1982 – 2008.

7. Словник іншомовних слів / За ред. О. С. Мельничука. Київ : Радянська школа, 1984.
8. Сучасний словник іншомовних слів / Укл. : О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк. Київ : Довіра, 2006.
9. Словник синонімів української мови : у двох томах. Київ : Наук. думка, 1999.
10. Полюга Л. М. Повний словник антонімів. Київ : Довіра, 2006.
11. Демська О., Кульчицький І. Словник омонімів української мови. Львів : Фенікс, 1996.
12. Гринчишин Д. Г., Сербенська О. А. Словник паронімів української мови. Київ : Довіра, 2008.
13. Фразеологічний словник української мови : у 2-х книгах. Київ : Наук. думка, 1992 – 1993.
14. Словник фразеологізмів української мови / Укл. : В. М. Білоноженко та ін. Київ : Наук. думка, 2003.
15. Орфоепічний словник української мови : у 2-х томах. Київ : Довіра, 2000.
16. Великий зведений орфографічний словник сучасної української мови / За ред. В. Бусела. Київ – Ірпінь : Перун, 2003.
17. Універсальний словник української мови / Укл. З. Куньч. Тернопіль : Богдан, 2005.
18. Український правопис. Київ : Вища школа, 2019.

Інформаційні ресурси

1. Глуховцева К.Д. Складні питання сучасної української літературної мови. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія : навчальний посібник. Старобільськ : Державний заклад «Луганський університет імені Тараса Шевченка», 2021. 265 с. URL : <http://hdl.handle.net/123456789/8379>
2. Електронні підручники з сучасної української літературної мови. URL : <http://www.mova.info/pidruchn.aspx>
<http://ukrainskamova.narod.ru>
3. Електронні версії статей з енциклопедії «Українська мова» (К., 2000). URL : <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>
4. Інтегрована лексикографічна система "Словники України" v. 4.1 (2010). URL : <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/; explanatory dictionary of ukraine>
5. Українські словники on-line (тлумачний, орфографічний, російсько-український, словник сталих виразів, словник української мови). URL : <http://www.rozum.org.ua>
6. Повнотекстові версії праць І. Огієнка, Ю. Шевельова, В. Німчука та ін. URL : <http://litopys.org.ua/links/inmovozn.htm>
7. Український правопис із гіперпосиланнями. URL : http://www.ulif.org.ua/data/?fbclid=IwAR3cpjQjwPyp_eZOF2cEC5FwZ9Wv7wNXacQFnVHJgwiuki4jdwRfBnmR9Ec

7. РЕГУЛЯЦІЯ І ПОЛІТИКИ КУРСУ

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування лекційних та практичних занять. Студентам, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, необхідно протягом тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Пропущені заняття необхідно відпрацьовувати протягом тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання.

Політика академічної доброчесності

Усі письмові роботи (реферати, повідомлення), що виконуються студентами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого

програмного забезпечення. Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; компіляція власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перефразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело.

Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем. Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим.

Рекомендована база даних для пошуку джерел: електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті. Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється винятково з навчальною метою (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Під час виконання заходів контролю (виконання письмових завдань, тестів, заліку) використання гаджетів заборонено.

Комунікація

Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є електронна система Moodle ЗНУ.

Важливі повідомлення загального характеру регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень.

Відповіді на запити студентів подаються викладачем протягом двох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle ЗНУ, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle ЗНУ, є актуальною.

Якщо за технічних причин доступ до Moodle ЗНУ є неможливим або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу zubetsno@gmail.com. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2024-2025 н. р. доступний за адресою: <https://tinyurl.com/yckze4jd>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємним складником системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (у тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їхніх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ Запорізького національного університету – **Банах Віктор Аркадійович**

Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua

Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи всіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу в разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб із інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE): <https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua. У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.

Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ: <https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

ШКОЛА КОНФУЦІЯ (ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>